Европейски парламент
2019 – 2024

Комисия по заетост и социални въпроси

2022/2170(INI)

5.5.2023

ПРОЕКТ НА ДОКЛАД

относно създаването на работни места: справедлив преход и инвестиции с положително въздействие
(2022/2170(INI))

Комисия по заетост и социални въпроси

Докладчик: Сара Матийо

PR_INI

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,.....3

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....9

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,

относно създаването на работни места: справедлив преход и инвестиции с положително въздействие
(2022/2170(INI))

Европейският парламент,

— като взе предвид препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата[1];

— като взе предвид споразумението, прието на 21-вата конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP21) в Париж на 12 декември 2015 г. (Парижкото споразумение),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“ (COM(2019)0640),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 14 юли 2021 г., озаглавено „Подготвени за „цел 55“: постигане на целта на ЕС в областта на климата до 2030 г. по пътя към неутралност по отношение на климата“ (COM(2021)0550),

— като взе предвид декларацията, озаглавена „Подкрепа за условията за справедлив преход в международен план“ от 4 ноември 2021 г., приета на COP26 в Глазгоу,

— като взе предвид съобщението на Комисията от 23 февруари 2022 г. относно достойния труд в световен мащаб за глобален справедлив преход и устойчиво възстановяване (COM(2022)0066),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 4 март 2021 г. относно плана за действие на Европейския стълб на социалните права (COM(2021)0102),

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Фонда за справедлив преход[2],

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост[3],

— като взе предвид съобщението на Комисията от 17 септември 2020 г., озаглавено „Оценка за целия ЕС на националните планове в областта на енергетиката и климата. Към екологосъобразен преход и насърчаване на икономическото възстановяване чрез интегрирано планиране в областта на енергетиката и климата“ (COM(2020)0564),

[1] ОВ C 243, 27.12.2022 г., стр. 35.
[2] ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 1.
[3] ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17.

— като взе предвид съобщението на Комисията от 1 юли 2020 г., озаглавено „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (COM(2020)0274),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 5 май 2021 г., озаглавено „Актуализиране на новата промишлена стратегия за 2020 г.: изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“ (COM(2021)0350),

— като взе предвид препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост[4],

— като взе предвид предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство на технологични продукти с нулеви нетни емисии (Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии) (COM(2023)0161),

— като взе предвид член 54 от своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по регионално развитие,

— като взе предвид доклада на комисията по заетост и социални въпроси (A9-0000/2023),

А. като има предвид, че „зеленият“ преход значително ще разшири икономическите дейности, свързани с енергията от възобновяеми източници, енергийната ефективност и кръговата икономика, като същевременно трансформира други икономически дейности;

Б. като има предвид, че справедливият преход следва да включва използване на възможността за създаване на качествени работни места, справяне с дискриминацията на работното място и повишаване на трудовите стандарти;

В. като има предвид, че секторите, в които се очаква да се появят възможности за работа в прехода към неутрални по отношение на въглеродните емисии икономики, продължават да бъдат силно доминирани от мъжете;

Г. като има предвид, че постигането на въглеродна неутралност до 2050 г. ще изисква предвиждане на промени и подходящи рамкови условия в подкрепа на прехода от едно работно място към друго, включително необходимата квалификация, преквалификация и повишаване на квалификацията на съществуващата работна сила;

Д. като има предвид, че недостигът на инвестиции за действия в областта на климата се оценява на 520 милиарда евро годишно до 2030 г.;

[4] ОВ C 417, 2.12.2020 г, стр. 1.

Е. като има предвид, че участието на работниците и профсъюзите в управлението на прехода и предвиждането и социалното управление на промените е предпоставка за справедлив, приобщаващ и успешен преход;

Възможности за пазара на труда, свързани със зелената икономика

1. подчертава, че преходът към възобновяеми и кръгови общества и икономики създава потенциал както за създаване на нови работни места, така и за превръщане на съществуващата заетост в „зелени“ и устойчиви работни места в почти всички сектори;

2. отбелязва, че потенциалът за работни места на „зеления“ преход е свързан и с устойчиви икономически дейности, като например енергийно саниране, ремонт и биологично земеделие, които са по-трудоемки, отколкото дейностите, които заместват;

3. отбелязва, че преходът има значителен потенциал за създаване на работни места на местно равнище, които не могат да бъдат преместени, което би допринесло за укрепването на европейския суверенитет и устойчивост;

4. призовава Комисията да работи върху концептуални насоки за това какво представлява „зелено“ работно място, въз основа на нейния потенциал за екологизиране на икономиката, приноса ѝ за здравето и благосъстоянието на хората и достойния труд;

Достоен труд за справедлив преход

5. подчертава, че „зеленият“ преход на пазара на труда следва да върви ръка за ръка с възходящо сближаване към по-добри условия на труд и привлекателни възможности за професионално развитие;

6. отново призовава финансирането от ЕС, включително държавната помощ, да зависи от целите на публичната политика, по-специално социалните изисквания; подчертава, че публичните органи следва да служат за пример и да определят социални критерии при възлагането на обществени поръчки; призовава за преразглеждане на Директивата за обществените поръчки, за да се гарантира, че облагодетелстваните дружества подкрепят колективното договаряне, висококачествените работни места, висококачественото чиракуване, достойното и равно заплащане и обучение;

7. припомня, че стратегията на ЕС в областта на здравето и безопасността следва да отчита специфичните рискове в новите сектори и да включва рисковете, произтичащи от изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда;

8. подчертава значението на включването на младите хора в планирането на прехода; призовава държавите членки да улесняват достъпа на младите хора до платени, качествени и приобщаващи стажове и чиракуване;

9. подчертава, че равенството между половете следва да се превърне в неразделна част от стратегиите за „зелена“ икономика; призовава Комисията и държавите членки да предприемат всички мерки, за да гарантират, че вече съществуващите неравенства между половете не се прехвърлят към нововъзникващата „зелена“ икономика;

Умения за справедлив преход

10. подчертава необходимостта от предлагане на образование и обучение в областите, свързани с установените на пазарите на труда потребности от умения, както и с ориентираните към бъдещето сектори, за да се гарантира, пазарът на труда е готов за „зеления“ преход;

11. подчертава, че всеки работник трябва да има индивидуално право на образование, обучение и учене през целия живот, което следва да бъде отразено във всички европейски и национални политики в областта на околната среда, както и в стратегиите на предприятията за смекчаване и адаптиране; подчертава факта, че правото на обучение следва да включва платен отпуск за обучение;

12. подчертава ролята на социалния диалог, колективното договаряне и социалните партньори при разработването на национални, секторни и специфични за дружествата умения за качествени стратегии за работни места и обучение;

13. призовава държавите членки да включат устойчивото развитие и екологичните компетентности и умения в системите за обучение и образование;

14. подчертава, че обучението следва да бъде с достатъчно добро качество и да води до квалификация, която се валидира чрез прозрачни и ясни системи за признаване и сертифициране, които позволяват сравнимост;

Съгласуваност на публичната политика за пълно разгръщане на потенциала за работни места на „зеления“ преход

15. подчертава, че пълното прилагане на законодателството в областта на околната среда е от съществено значение за пълното реализиране на потенциала, свързан със „зелената“ икономика, и следователно за създаването на работни места;

16. призовава Комисията да включи в цялото законодателство в областта на околната среда оценка на социално-икономическото въздействие, като взема предвид работните места, уменията и условията на труд;

17. призовава за преразглеждане на Регламента относно управлението на Енергийния съюз с цел актуализиране на националните планове в областта на енергетиката и климата с цели за справедлив преход;

18. подчертава значението на държавите членки за насърчаване на секторния социален диалог и колективното договаряне, особено в нововъзникващите „зелени“ индустрии, както и за гарантиране на включването на малките и средните предприятия; подчертава, че Директивата за минималната работна

заплата представлява чудесна възможност за укрепване на колективното договаряне и присъствието на профсъюзи в нововъзникващите сектори;

19. призовава за актуализиране на Директива 2002/14/ЕО относно информирането и консултирането с работниците и служителите в ЕС, за да се включат правата на информиране и консултиране в плановете за преход, прилагани от дружествата по цялата им дейност и верига за създаване на стойност;

20. призовава всички дружества, засегнати от „зеления“ преход, да приемат задължителни планове за справедлив преход, договорени със синдикатите и представителите на работниците;

21. изразява съжаление, че предложението на Комисията относно прегледа на икономическото управление не създава достатъчно фискално пространство, за да могат държавите членки да направят „зелените“ и социалните инвестиции в необходимия мащаб;

22. призовава за значителна промяна в ЕС от данъчно облагане на заплатите към облагане на богатството, за да се стимулира създаването на работни места и да се намалят неравенствата;

23. подчертава значението на силните защитни мрежи, които да допълват мерките за създаване на работни места и да гарантират, че никой не е изоставен, включително подходящо подпомагане на минималните доходи, адекватни обезщетения за безработица и минимални работни заплати;

Инвестиране в създаването на устойчиви работни места: ролята на инвестициите

24. признава значението на инвестициите с положително въздействие за предоставянето на финансиране на организации, откликващи на социалните и екологичните потребности, с изричното очакване за измерима социална и екологична възвръщаемост, включително по отношение на заетостта и качеството на работните места;

25. подчертава решаващата роля на частния и на финансовия сектор за насочване на финансиране към устойчиви инвестиции и осигуряване на възможност за преход към неутрална по отношение на климата икономика;

26. призовава за бързото създаване на европейски фонд за суверенитет с новоразпределени средства на ЕС за мобилизиране на широкомащабни инвестиции в „зелени“ технологии;

27. призовава за разширяване на размера и тематичния обхват на Фонда за справедлив преход;

28. призовава Комисията да продължи да наблюдава и насърчава инвестициите и разходите за създаване на качествени работни места в рамките на NextGenerationEU, Механизма за възстановяване и устойчивост и Европейския

социален фонд плюс и да гарантира, че Европейският парламент продължава да участва активно;

°

° °

29. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Последиците от изменението на климата са тежки и потенциално катастрофални. Обръщането на тази тенденция е от решаващо значение за нашата планета и за бъдещите поколения, както и за защитата на работните места и правата на работниците. Това ще изисква стратегии за смекчаване и адаптиране във всички сектори на нашата икономика. Декарбонизацията на икономическите сектори ще бъде свързана с възможността за създаване на нови работни места, особено в секторите на енергетиката и кръговата икономика.

Годините, посветени на уменията, и предложеният Закон за нулевата нетна промишленост поставят видим акцент върху ролята на уменията в прехода. Повишаването на квалификацията, преквалификацията и ученето през целия живот във всички случаи са ключови елементи, за да се гарантира, че преходът е справедлив и приобщаващ. Справедливият преход обаче не се отнася само до обучението и уменията.

„Зеленият“ преход следва да бъде възможност за работещите хора да създават повече и по-добри работни места със стабилна заетост, справедливо заплащане и достойни условия на труд, като работниците и профсъюзите участват на всеки етап от процеса. В прехода към нулеви нетни емисии съсредоточаването единствено върху уменията и количеството на създадените работни места няма да доведе до справедливост, ако бедността и неравенството сред работещите, икономическата несигурност и несигурната заетост продължат да нарастват. Необходимата промяна следва да даде възможност за сближаване във възходяща посока и да не застрашава качествената заетост.

Същевременно публичната подкрепа за дружествата следва винаги да бъде обвързана със зачитането на правата на работниците. ЕС и държавите членки могат да имат мощен насочващ ефект, като гарантират, че дружествата, които се ползват от подкрепата на ЕС, подобряват условията си на труд и инвестират в устойчиви работни места.

Ясно е, че както публичният, така и частният сектор не могат да изразяват самодоволство, когато става въпрос за свързаното с пазара на труда измерение на прехода. Справедливият преход предполага силно предвиждане на промените от дружествена, регулаторна и инвестиционна гледна точка. Системата от стимули следва да насърчава създаването на качествени и устойчиви работни места, като същевременно следва да бъдат благоприятствани инвестиции с положително екологично и социално въздействие.